

mer mig, at netop de Eksempler, vi saaledes har fra Stathusmandsbrugene, maa mane os til Forsigtighed, naar Talen er om at give Jorden til fri Afbenyttelse, uden at have tilbørligt Indseende med, hvad der fremtidig bliver gjort ved disse Brug. Staten tilstræber jo paa ingen Maade at yde den private nogen særlig Chance som Følge af Konjunkturerne. Det, Staten tilstræber og alene maa tilstræbe, er at sikre Folk Plads ved Landbruget, andet og mere kan der ikke forlanges af Staten, og det forekommer mig, at alle, der ikke kommer i Besiddelse af nogle af disse Husmandsbrug, men som skal være med til at betale Omkostningerne ved Foranstaltningerne, saaledes som det ærede Medlem fra Ribe stærkt fremhævede, kan forlange, at Staten heller ikke skal yde mere, men at den tværtimod skal forbeholde sig Ret til at indkassere den eventuelle Gevinst, der kan blive Tale om som Følge af Konjunktur-stigninger. Paa den anden Side paatager Staten sig ogsaa at tage det Tab, der kan komme paa Jorden ved en Konjunktur-nedgang.

Det ærede Medlem, der først talte paa det konservative Folkepartis Vegne (Ulrich), sagde, at efter hans Opfattelse vil Forholdet blive dette, at naar Landbruget betale en højere Arbejds løn, vilde ogsaa Tilstrømningen til Byerne fra Landet blive mindre, man vilde kunne bevare Arbejdskraften ude paa Landet. Jeg vil naturligvis ikke bestride Rigtigheden af denne Paastand, at den højere Arbejds løn vil bidrage til bedre end hidtil at bevare Arbejderne paa Landet. Jeg vil tro, at det med den højere Arbejds løn bliver muligt for de større Ejendomsbesiddere, som trænger til fremmed Arbejdskraft, at erhverve sig denne, men dermed er paa ingen Maade sagt, at der bliver mere Plads for den opvoksende Ungdom ude paa Landet, end der har været hele Tiden. Der kan allerhøjest blive Tale om, at den fremmede, den polske Arbejdskraft afløses af den hjemlige Arbejdskraft, og der kan blive Tale om, at Ejendomsbesiddere, der skal have Tjenestefolk og Arbejdsfolk, kan faa disse i den Udstrækning, de ønsker, men nye selvstændige Hjem oprettes ikke i nogen nævneværdig Grad paa Grund af, at Arbejds lønnen stiger. Det er desuden kun en begrænset Mængde Arbejdere, de store Ejendomsbesiddere paa Landet har Brug for, og for mange Ejendommers Vedkommende er Forholdet det, at Arbejderne ikke kan faa Beskæftigelse der hele Aaret, det er Sæsonarbejdere, der er Brug for, og

i den øvrige Del af Aaret har de paagældende Arbejdere ingen Chance for at finde lønnende Erhverv paa Landet. Boligforholdene er ogsaa af en saadan Beskaffenhed, at der ikke er Grund til at tro, at man selv med en noget højere Arbejds løn vil være i Stand til at bevare den ældre, gifte Arbejder for Landbrugsarbejdet. Han vil ikke føle sig tilfreds, fordi Stillingen er for usikker; han vil som enhver anden, der er nogen Fremdrift i, tragte efter at blive selvstændig. Der er heller ingen Rimelighed for, at Landbruget i Fremtiden skulde have Brug for mere Arbejdskraft end hidtil, medmindre de store Gaarde bliver udstykket. Maskinerne anvendes nu i stedsse stigende Grad og afløser den menneskelige Arbejdskraft, og dette vil sikkert ogsaa i Fremtiden gøre sig gældende og des mere, jo højere Arbejds lønnen bliver. Livet paa de store Gaarde paa Landet har for øvrigt alle Dage været af en saadan Beskaffenhed, at de fleste af disse Gaarde kun med det største Besvær har kunnet faa Arbejdskraft. Enhver, der har mindste Kendskab til Forholdene paa Landet, ved, at i mangfoldige Egne har Herregaardene været Arbejdspladser, som Folk kun højest ugerne saa deres Børn søge hen til. Det var ikke med Urette, at det ærede Medlem fra Lejre (N. Frederiksen) gjorde opmærksom paa dette Forhold. Naturligvis kan det have ændret sig noget til det bedre, men for blot nogle faa Aar tilbage i Tiden var det i mange Egne saaledes, at Herregaardene som Arbejdssteder faktisk var berygtede. De Lønninger, der blev givet, de Forhold, der blev budt Arbejderne, hvad enten der var Tale om egentlige Tjenestefolk eller mere løse Arbejdere, svarede i Virkeligheden ikke til, hvad man med Rette kunde kræve af de store Ejendomsbesiddere. Jeg vil ikke dermed have sagt, at der ikke er Undtagelser, at der ikke hist og her i Landet findes større Ejendomsbesiddere, der har gjort sig Umage for at skabe gode Arbejdsforhold. Men det er kun Undtagelser. Jeg tror ikke, det vil være muligt at faa Ungdommen, hverken fra Hjem paa Landet eller fra Hjem i Byerne, til med Glæde at søge til de store Gaarde. Den Stilling, der bydes dem her, tiltaler ikke de unge. Jeg kan godt forstaa, at man fra de store Ejendomsbesidderes Side kæmper for at bevare de store Ejendomme. Der knytter sig jo megen Romantik til vore Herregaarde, og det er herlige Besiddelser for den enkelte Familie. Men det faar ikke hjælpe, de enkeltes Interesser maa